

Arheosa

Bilten slovenskih rodoslobocev

Letnik 2 Številka 2

Februar 1995

■ tej številki preberite:

Vabilo	3
Poročilo o prejšnjem srečanju	4
Strokovni prispevki	6
Genealogija II. del	6
Biološki in zakoniti starši (oče)	9
Rodovnik po Bachofnu (razmišljanje o materinskih rodovnih linijah)	11
Sodobni pripomočki pri rodoslovnem raziskovanju	15
Prenašanje arhivskega gradiva na sodobne medije	21
Naučimo se branja Čotice	23
Kaj delamo	28
Rast – raziskovalni stiki	29
Zanimivosti	30
Sodelavcem biltena Drevesa	31

Drevesa

ISSN 1318-6221

Leto 2, št. 2

Bilten Slovenskega rodoslovnega društva je mesečnik, ki ga izdaja Slovensko rodoslovno društvo.

© Vse pravice pridržane. Ponatis prispevkov je možen samo po dogovoru z uredništvom.

Urednik:	Peter Hawlina
Slika na naslovni strani:	Lipa v Lipici pri Škofji Loki (foto: Peter Hawlina)
Računalniški prelom:	Leon Črenko in Andreja Štorman
Lektoriral:	Jože Časparič
Tisk:	EGS Trata 21, Škofja Loka
Naklada:	155 izvodov (drugi popravljeni natis)

Ljubljana, marec 1996

Vabilo

Naslednje srečanje krožka rodovnikarjev bo
v torek, 14.2.95 ob 16 uri
 v sejni sobi podjetja IMP na Dunajski cesti 7.

Prvi del srečanja bo namenjen predavanju
 dr. Marjana Dmrovška:
 Družinski arhivi in njihov pomen,
 v drugem delu pa razno,
 razstava in razgovori po omizjih.

Horočilo o zadnjem srečanju

Na zadnjem srečanju, 10.1.1995 v sejni sobi podjetja IMP se nas je zbralo 33. Na željo nekaterih kolegov je bila glavna tema srečanja ponovna predstavitev rodovnikarskega dela z računalnikom. Ing. Lojze Kobi je na primeru Prešemovega rodovnika predstavil vnašanje podatkov, njihovo pregledovanje na zaslonu in tiskanje različnih izpisov in prikazov. Kljub nenehnemu opevanju pomena računalnika pri našem delu pa ne bi želeli pustiti vtisa, da je nekaj vredno le z računalnikom podprto delo. Morda ne ravno na vsakem koraku, kljub temu pa, na srečo, kar pogosto srečamo posameznike, ki imajo izjemen spomin za imena, kraje, datume in življenjske zgodbe sočno in očarljivo povedo osupljivo natančno brez zapiskov in računalnika. Takih je v našem krožku vsaj polovica. Idealna bi bila povezava enih in drugih kvalitet.

Ob koncu srečanja smo si ob razgovorih v ožjih skupinah ogledovali različne primerke rodovnikov in drugih dokumentov.

Iz predstavljenega gradiva sta izstopala dva večja rodovnika. Prvi je bil primer klasično izrisanega in uradno potrjenega, z desetimi koleki po 5 forintov kolkovanega rodovnika, ki predstavlja 18 generacij družine Jelovšek od leta 1400 do 1880 z nekaterimi kasnejšimi dodatki. Leta 1897 ga je izdelal Lorenz Čantar, vrhniški dekan.

Drugi orjaški primerek je prikazoval prek 600 oseb neke družine v osmih generacijah na skoraj 2x2 m velikem računalniško iztiskanem prikazu. Ena od udeleženk je nepričakovano odkrila, da je tudi sama ena od sorodnic predstavljenе družine.

Izkazalo se je, da je tako razstavljanje zelo koristno in vsaj delno premošča vrzel, ki je pri nas še nismo zapolnili z bolj sodobnimi oblikami izmenjave podatkov, zlasti prek računalniških možnosti. Zato bomo na prihodnjih srečanjih tem "razstavam" namenili še več pozornosti.

Razstavljeni prikazi so služili tudi kot odgovor tistim posameznikom, ki imajo svoje rodovnike v različnih rokopisnih oblikah, pa ne vedo, kako bi jih dovolj čitljivo in pregledno predstavili. Spoznali so, da so računalniški izpisi dovolj pregledni, poljubno jih je mogoče izdelovati za posameznike ali veje nekega večjega sorodstva, izpisovati zgodovino družine v obliki knjige, vse skupaj

opremljati še s kopijami fotografij, dokumentov in marsičem drugim. Spoznali so, kako so izpisi vnešenih podatkov uporabni pri nadaljnjih raziskavah in pridobivanju manjkajočih informacij. Tako zbrane podatke pa je potem veliko lažje prikazati tudi v zahtevnejši obliki, z oblikovalskimi in morda celo umetniškimi prijemi. Tudi za ta namen se ponujajo različni mojstri, po drugi strani pa se oglašajo naročniki.

GENEALOGIJA - II. del

Peter Hawlina

Skoraj v vseh dosedanjih biltenih smo nekaj pozornosti posvetili tudi strokovnim definicijam rodovnikarstva in rodoslovja. Morda sem prvi, ki uporabljam različna pojma za tisto, čemur s tujko rečemo genealogija. Sam bi z besedo rodovnikar označil amaterskega genealoga, njegovo početje pa rodovnikarstvo, rodoslovje pa je delovno področje rodoslovcev, torej strokovnjakov, če ne že znanstvenikov. Ostra ločitev med obema pojmomoma ni lahka in je v praksi zaenkrat niti ne potrebujemo. V prejšnji številki biltena (Leto 2, št. 1) smo ponatisnili opise, ki jih pod pojmom genealogija najdemo v slovenski in ameriški enciklopediji. Temu v nadaljevanju dodajam prirejen povzetek nekaterih odstavkov, ki jih na to temo najdemo v britanski enciklopediji.

MODERNO RODOSLOVJE

Amaterje žene v genealoške raziskave skoraj izključno želja po spoznavanju zgodovine svoje lastne družine. Pri tem delu se srečajo in se poslužujejo splošnih pravil in standardov, ki so se uveljavili pri tovrstnem raziskovalnem delu. Profesionalni genealog raziskuje številne družine, ne ene same. Pri tem se drži pravil, ki jih v tako širokih raziskavah predpisuje stroka. Ker za to področje ni visokošolskih študijskih programov in zato tudi ne diplom ali drugih potrdil o strokovni usposobljenosti, se strokovnjaki na tem področju oblikujejo s samostojnim učenjem. (Ta razlaga bi morda nekaterim od nas prijala in bi vsak samemu sebi dokaj lahkotno nadel naziv genealog, če bi tu nehali brati. Nadaljevanje namreč postavlja za genealoga precej bolj zahtevne kriterije. Poleg tega pa je gornja navedba težko združljiva s tisto v ameriški enciklopediji, kjer je govora o možnosti štiriletnega študija genealogije na Brigham Young univerzi v Salt Lake City. (Op. P. H.)

KVALIFIKACIJE ZA PROFESIONALNEGA RODOSLOVCA

Disciplina profesionalnega rodoslovca terja temeljito poznavanje zgodovine proučevane in sosednjih dežel. Narodna zgodovina določa tudi rodoslovje naroda. Rodoslovje lahko osvetli številne elemente narodne zgodovine, ki bi brez

tega ostali nerazpoznavni. Za genealoga je bistvenega pomena poznavanje prava, zlasti zemljiškega, sposobnost razbiranja, pogosto dešifriranja starih in tujih pisav, poznavanje heraldike, dobro poznavanje in proučevanje priimkov, imen krajev. Različnost pri zapisovanju imen je prav osupljiva. Pri tem pomaga izgovarjava, saj si lahko predstavljamo, da zapisovalci v preteklih stoletjih od nepismenih posameznikov niso mogli zahtevati, da svoja imena črkujejo.

Profesionalni rodoslovci se največ ukvarjajo z raziskovanjem rodovnikov za naročnike. Nanje se pogosto obračajo tisti, ki bi želeli dokumentirati družinsko zgodovino ali pa so to poskusili in naleteli na večje težave.

Profesionalna izdelava družinskih rodovnikov in zgodovin je dokaj pogosta. Osnovno ali tudi celotno gradivo pogosto pripravijo naročniki sami, profesionalni rodoslovci pa to gradivo preverijo in primerno oblikujejo.

Amaterski rodoslovci se, kot je že bilo rečeno, navadno ukvarjajo z rodovnikom lastne družine. Kvaliteta amaterskega izdelka je zelo različna, od zares slabe pa vse do vrhunske.

Praviloma se proučevanje zgodovine neke družine začne v sedanosti in prodira v preteklost. To elementarno zapoved amaterji radi zanemarijo in pogosto poskušajo začeti pri neki davni osebi z enakim priimkom, ki ni nujno sorodnik. Kljub temu, da v naravi ni presledkov ali manjkajočih členov v rodovniku, pa ravno tako ni dopustno, da bi rodovnik gradili na špekulacijah in predpostavkah.

Rekel bi, da smo za naše, pretežno amatersko zanimanje za genealogijo sam pojem dovolj natančno razložili s pomočjo razlag treh enciklopedij. Zato se nekaj časa v prihodnosti ne bi bilo treba ponovno spraševati kaj je genealogija, kaj rodovnikarstvo in kaj rodoslovje. Za zaključek te teme bi dodal še simpatično razlago, ki sledi eni od številnih definicij genealogije in pravi takole:

..... vendar je še veliko več!

Je iskanje in odkrivanje tistih ljudi, ki so prispevali k temu, da si danes to, kar si. Je način osebnega razumevanja zgodovine. Je raziskovanje tvoje porekla.

Strokovnih razlag temeljnih pojmov na področju naše dejavnosti zlepa ne bi bilo konec. Razlaga nekega pojma bralca skoraj vedno vodi v iskanje razlage nekaterih podrejenih pojmov, ki so uporabljeni v prvi razlagi. Tako poglobljeno razlaganje bi bilo za potrebe našega krožka odveč. Ker pa se v tej zvezi pogosto uporablja tudi beseda pedigre, je vsaj ta vredna kratke razlage.

PEDIGRE

(iz latinskega *pes de grus* - žerjavova taca) je evidenca prednikov človeka, živali ali rastline. Navadno je predstavljena grafično in prikazuje genetske informacije o posameznikih. Nekatere enake ali podobne značilnosti je moč ugotavljati pri predstavnikih v različnih generacijah vse do izvora take značilnosti ali pojava. Pedigre se uporablja tudi za napovedovanje verjetnosti prenašanja nekaterih genetskih značilnosti na potomce.

S tem smo se približali področju genetike. še eno področje, ki je strokovno tako zahtevno, da se kot laik ne drznem oglašati. Kot zanimivost pa bom za konec tega poglavja povzel bistvo prispevka iz predzadnje številke revije *Genealogical Computing* (Vol 14, Nr. 1, Sep. 1994).

Najprej članek govori o možnosti selekcioniranja prednikov in potomcev samo po ženskih linijah. Ta možnost je posebej uporabna pri raziskavah mitochondrialne DNA (mtDNA), ki se prenaša v organelah jajčeca. Na ta način se deduje po materi in nanjo ne vpliva zapis v DNA očeta.

Tako naj bi bil mtDNA neke osebe enak materinemu, bratovim, sestrinim, stričevim, tetinim in vsem ostalim sorodnikom po materini strani. MtDNA se v generacijah zelo malo spreminja in precejšnja verjetnost je, da imata dve osebi z enakim mtDNA istega ženskega prednika morda celo pred petdesetimi generacijami, odvisno pač od mutacijskih vplivov.

To bi pomenilo, da bi dve osebi, ki o svojem sorodstvu ne vesta prav nič, lahko vsaj sumili o sorodstvu po njunih ženskih prednikih. Tak sum, ki bi temeljil na medicinskih raziskavah bi kasneje lahko poskusili dokazati še z rodovniškimi raziskavami. In, če sem zadevo prav razumel, bi bilo mogoče z medicinskimi raziskavami preverjati ugotovitve, ki smo jih naredili po genealoški poti.

Tudi s tem prispevkom bi želel izzvati strokovnjake različnih področij, ki bi posamezne navržene teme na poljuden in našemu biltenu tudi po obsegu prirejen način vsaj komentirali.

Kdor pa želi v zvezi z mtDNA zvedeti še kaj več, naj se obrne na dr. Roderick, Center for Human Genetics, P. O. Box 770, Bar Harbour, Maine, USA.

BIOLOŠKI IN ZAKONITI STARŠI (OČE)

Peter Hawlina

Nam rodovnikarjem je navadno veliko do tega, da bi bili naši rodovniki čimbolj razraščeni, da bi pri svojem delu prišli čimbolj v globino in širino. Pri tem smo hitro pripravljeni sprejeti tudi manj dokazane informacije. Prav je, kadar se jih poslužujemo v hipotezah in delovnih verzijah, ki jih je šele treba zadostno dokazati. Če take negotove informacije ne dobijo zadostne potrditve pa je nujno, da jih označimo za nezanesljive, hipotetične, nedokazane. Pri tem nas sicer tu in tam spremlja prikrit dvom o verodostojnosti različnih virov. Pri resnejšem delu (in samo resno delo je kaj vredno) si rodovnikarji lahko pomagajo z navedbo kvalitete vira. Ta možnost je podana tudi pri delu z računalniškimi programi, ki skoraj za vsak vnos posebej predvidevajo možnost zapisa vira in njegove kvalitete. Od vseh podatkov pa je najpomembnejši podatek o starših, nekaterim zlasti oče. Vprašanje očetovstva, tistega pravega, biološkega pa je vedno nekoliko negotovo.

Nemara je stroka že določila verjetnost istovetnosti biološkega in zakonitega očeta. V takih raziskavah bi zelo prav prišle ugotovitve raziskovalcev različnih profilov, tudi tistih, ki so raziskovali spolne navade, npr. Masters in Johnsonova v Ameriki, pri nas dr. Koščiček, če naštejemo samo najbolj razvpite.

Prav gotovo sta zakoniti in biološki oče v veliki večini primerov istovetna. Samo za izmišljeno predpostavko vzemimo, da se na sto "pravih" očetov vrine en sam primer zakonitega, ki ni tudi biološki. Če bi veljalo to povprečje, bi ga lahko z matematičnimi ali statističnimi metodami uporabili za celoten rodovnik in bi za starejše moške generacije ne bilo težko izračunati močno padajočo verjetnost pričakovane istovetnosti. Verjetnost se namreč ne sešteva, tu pride vsaj do množenja in temu primerno hitrejšega upadanja. Vse skupaj se še bolj zaplete, če upoštevamo verjetnost, da tudi biološka in zakonita mati nista vedno isti osebi. Ta verjetnost je sicer neprimerno manjša pri materah, kot pri očetih, zgodilo pa se je že in se gotovo še bo, da so npr. dojenčka v porodnišnici enostavno zamenjali. Mimogrede: naj še kdo reče, da rodovnikarstvo ni povezano s številnimi drugimi znanstvenimi disciplinami, tule bi nam pravkar prav prišel matematik in statistik, nekje drugje etnologinja in lingvistka, pa antropologinja in genetik, če tule ne ponavljam tistih, ki so bili že večkrat omenjeni. Upam, da

bodo naštetih in nenaštetih strokovnjaki proučili te stavke razumeli kot diskreten izziv in obravnavanim temam dodali manjkajočo strokovno komponento. Za ogrevanje prinašamo prevod krajšega razmišljanja nemškega kolega. Pri obravnavi rodovnika po očetovi in materini strani se dotika različnih činiteljev, ki imajo vpliv na zanesljivost rodovniških raziskav. Četovo se promiskuitetne navade v različnih krajih in obdobjih med seboj razlikujejo. Petzold govori v glavnem o Črkih in Nemcih. Če bi kdo želel ugovarjati, da se Slovenci bistveno razlikujemo od predstavnikov drugih narodov in kultur, bi svoj uvod zaključil s citatom iz Prešernovih poezij.

Res škoda bi bilo, zdaj od nedelje
do druge šestkrat se srce uname
je šega, da kdor pride pred, pred melje!

RODOVNIK PO BACHOFNU

Razmišljanje o materinskih rodovnih linijah

Claus Petzold, Magdeburg

(Sodelavec magdeburške genealoške delovne skupine)

Prevod: Lojze Kobi

Rodoslovne raziskave in iz njih izhajajoči prikazi v najrazličnejših oblikah se največkrat po tradiciji navezujejo na moško linijo in imena. Ta način lahko vsakdo najde v novi zavezi pri evangelistu Luki. V njem navaja poimensko vse Jezusove moške prednike do Adama in Boga samega. Tudi kasneje, v predkrščanski dobi so Črki lastnemu imenu dodajali ime očeta in Odisej se v imenitnem Homerjevem epu predstavi: "... Sem Odisej, Laerta sem sin, po svojih zvijačah znan sem ljudem in moja se slava do neba razglaša, dom mi je Itaka ..."

Ta navada je bila splošna. "Stari" so lastnemu moškemu imenu dodali še ime "početnika". Kljub temu pa so še v Homerjevem času prisotni ostanki starejšega časa, ljudstev in navad, kjer ni prevladoval moški princip, temveč ženski, matriarhatski. S tem se je ukvarjal znanstvenik Bachofen: ob koncu trojanske vojne se pojavi Penthesilea, kraljica Amazonk, da bi obleganemu mestu pomagala pregnati Črke in pri tem v dvoboju z Ahilom pade. Vsem je znano, da naj bi bile Amazonke mitološko ljudstvo, pri katerih so moški, kot pri čebelah, skrbeli zgolj za potomstvo. Vendar Herodot iz Halikarnasa, oče pisane zgodovine, še 400 let po Troji poroča v svojem delu Kleio o ljudstvu Lykijcev v Mali Aziji: "Če Lykijca vprašaš po imenu, se bo predstavil po imenu matere in navedel še ime babice in prababice."

Isti Herodot ve neke drugje povedati, da so nejasna in dvomljiva očetovstva v tistem času, ko so se po svetu še sprehajali bogovi, pogosto pojasnjevali z razlago, da je mater obiskal bog in so mu pripisovali odgovornost za očetovstvo.

Dandanes dajemo mi, ki se trudimo s poizvedovanjem, sestavljanjem in kolikor mogoče natančnim raziskovanjem naših prednikov, pogosto prednost raziskovanju očetovske veje, tej ne dolgujemo le zahvale za priimek, temveč naj bi nam ta bila tudi nekaj takega, kot vodilo v pretekli čas. Razveselimo se rezultatov in če ni konkretnih opozoril ali močnejših razlogov za sum, da legalnega, biološkega sorodstva na kateremkoli mestu našega drevesa ni, potem

molče sprejmemo, da je nasledstvo pač biološko pristno. Tako gradimo dalje naše rodovno drevo, (Ahnentafel...) z motom "kar želimo to tudi radi verjamemo", na osnovi družinskega imena od očeta - starega očeta - pradedu in tako dalje.

Vsak genealog pa vendar ve, da je pri vsej vestnosti našega dela in pri vsej verodostojnosti dokumentov v ozadju drobec oportunitizma in zanesljivost podatkov samo predpostavlja, ker za biološko poreklo pač ni nobenega dokaza. Prav zaradi tega je bil prej v visokih knežjih hišah običaj, da so pri njihovih porokah upoštevali določene modalitete za dokaz izvršitve zakona (zakonskih dolžnosti).

Tudi če se ne oziramo na te posebne primere, je znano, da so bili številni primeri in možnosti, ki izključujejo dokaz o biološkem očetovstvu za nekega probanda. Vzemimo najprej samo svetovno znano multiočetovstvo Augusta Močnega: Kje in pod katerim imenom danes med nami živijo njegovi številni nelegitimni potomci!! In ta plemič, kot znano, ni bil osamljen primer, ampak samo spektakularni vrh ledene gore, posebej še v času, ko so morganski zakoni, "zakoni z levo roko" ali enostavno izvenzakonski ljubezenski odnosi rojevali človeške sadove, ki so šli skozi življenje z nekim izmišljenim imenom. Pomislimo na "Otroka Evrope" Kasparja Hauserja, ki je še danes uganka na tem področju, pomislimo na ono, kar je Fontane imenoval "korak s poti" in kjer je rezultat takega koraka potihom dobil neko družinsko ime, ki mu morda sploh ni pripadalo. Pomislimo na razvpito "ius primae noctis" v nekaterih nemških deželah, predvsem pa na neštevilna posilstva, katerih žrtve so v vseh vojnah bila dekleta in tudi poročene žene in kjer so otroci zelo verjetno dobili ime družinskega očeta in ne posiljevalca.

Če se iz preteklih stoletij vrnemo v našo sedanost, vidimo, da ločitev zakona ni prav nič nenavaden pojav. Otroke navadno prisodijo materi in če se ta mati ponovno poroči, zahteva da dobijo njeni otroci iz prvega zakona novo družinsko ime. Če ločeni soprog, biološki oče otrok na to ne pristane, potem Urad za mladino (Jugendamt) odloči, katero ime bodo nosili otroci. Zakon o družinah in posebej še zakon o imenih nista doslej v glavnem našla še nobene splošno zadovoljive rešitve. To bi bilo treba obravnavati na drugem mestu še obširneje in tega tukaj ne bomo izvajali dalje.

Da ostanemo pri najenostavnejšem primeru, preostane še ta, da se je družinski raziskovalec čisto enostavno zmotil, da istočasno nastopata v nekem času isto ime in priimek dvojno, da zaide v napačno "linijo" in je njegovo rodovno ime napačno. Svoječasno so morali obrtniški pomočniki, da bi bili sprejeti v ceh, često

predložiti spričevalo zakonskega rojstva. Kakorkoli že, če vzamemo normalni primer, da so pri sestavljanju lastnega ali tudi tujega rodovnega drevesa, vseeno katere oblike, dobljeni podatki avtentični, smatra avtor vseeno za pravilno, da poleg raziskovanja očetovih prednikov enako intenzivno raziskujemo tudi materine prednike in vzporedno z nasledstveno tabelo očeta izdelamo tudi materino, pri čemer bi morali – če izberemo "Ahnentafel" – uporabiti način štetja, ki onemogoča kakršnokoli zamenjavo z očetovo "Ahnentafel". Avtor misli pri tem na rimske številke ali na druge rešitve. Vsekakor je neprimerno težje zagovarjati pravilnost navedbe biološkega očeta kot matere. Avtor na primer pozna dva zakonska para, ki sta oba na tem, da se ločita od partnerja oziroma od partnerice. Medtem pa je partner 1. para s partnerico 2. para dobil otroka in ta je dobil družinsko ime po dekliškem priimku svoje matere in ne po priimku enega od obeh, še ne ločenih mož.

Dandanes je prisoten tudi trend, da par pri uradnem sklepanju zakona izbere dvojni priimek in tako lahko otroci iz takega zakona kasneje brez težav rekonstruirajo svoj biološki izvor.

Znano je, da je izdelava "materinskega rodovnega drevesa" v nekaterih primerih težja od tradicionalnega "očetovskega rodovnega drevesa". Temu je lahko vzrok tudi netočno vodenje cerkvenih knjig. Vendar pa se mora raziskovalec družine zavedati, da so generacije prednikov tako genealoško kot tudi humano-genetsko popolnoma izenačene in se danes samo zaradi ustaljene tradicije očetovemu rodu daje prednost pri dajanju imena, vsekakor tudi zato, ker je patriarhat tekom zgodovine prevzel prednost pred matriarhatom, o katerem smo govorili uvodoma.

Da bi se izognili nesporazumu, naj poudarimo, da ne poskušam odpraviti sedanjega, tradicionalnega prikazovanja rodovnega nasledstva, v kakršnikoli obliki, ampak pozivam, da bi materinim rodovom posvečali enako pozornost kot očetovim in torej prikazovali vzporedno očetovemu tudi materin izvor.

Dejstvo je tudi, da so na področju genealogije ženske vedno dokazovale veliko zanimanje, poleg tega pa temeljito poznavanje, aktivnost in razumevanje.

(Veseli bom odmevov in komentarjev na gornjo temo. Claus Petzold.)

Opombe:

Bachofen Johann Jakob (22.12.1815 - 25.11.1887), Švica, rel. zgodovinar, utemeljitelj primerjalne pravne znanosti, raziskovalec mitov in simbolov. Dela: O simboliki grobov starih rodov, Materinsko pravo.

Fontane Theodor (30.12.1819 - 20.09.1898), nemški pisatelj in kritik. "Zmote in zmešnjave" iz življenja plemstva.

Hauser Kaspar (1812 - 1833), Nürnberški najdenček, domnevno odstranjen zaradi nasledstvenih razlogov, umorjen.

Morganatski zakon v zgodovini dopustna oblika zakona pri visokem plemstvu (Ehe zur linken Hand), kot posledica neenakosti po rodu zakonskih partnerjev brez polnih družinsko in premoženjskopравnih posledic zakonske zveze.

SODOBNI PRIPOMOČKI PRI RODOSLOVNEM RAZISKOVANJU

Janez Toplišek

Kadar omenimo rodoslovno raziskovanje, takoj pomislimo na stare dokumente, stare registre in podobno. Kaže pa, da ni treba zanemarjati tudi nekaterih novejših pripomočkov. Pod "novejši" pri tem ne mislimo le na vire, temveč tudi na orodja, metodologije in podobno. V tem prispevku bi opisali, kako si lahko pomagamo celo s telefonskim imenikom.

TELEFONSKI IMENIK IN RODOSLOVJE?

Listati po knjigi telefonskega imenika bi bilo zamudno in mimogrede bi kaj spregledali. Zato mislimo seveda na računalniški telefonski imenik. Ta omogoča tudi nekaj statističnih operacij nad podatki, ki nam jih ni treba posebej vnašati na računalniški disk. V prihodnje bo poleg uradnega poštnega (TIS) gotovo obstajalo še nekaj drugih imenikov z večjimi in manjšimi možnostmi poizvedb.

Pred začetkom iskanja nas je zanimalo, če lahko z elektronskim telefonskim imenikom ugotovimo (hipoteze):

- Ali je res, da neki priimek izhaja iz določenega ožjega geografskega območja?
- V katero geografsko smer bo (verjetno) treba iskati prednike v neki družinski veji?
- Kolikšna je zanesljivost, teža, uporabnost ugotovitev?
- Izpis naslovov in telefonov vseh oseb z določenim priimkom.

Oglejmo si tabelarni pregled nekaj raziskovanih rodbinskih priimkov in možna sklepanja. Navedeno je skupno število najdenih priimkov (vseh) in število po posameznih omrežnih skupinah. Pri nekaterih omrežnih skupinah je pod številom vseh najdenih v oklepaju navedeno tudi število zadetkov v "glavnem mestu" omrežne skupine. Priimki so navedeni od najmanjšega števila zadetkov proti največjemu.

Primer preglednice priimkov iz TIS-a

PRIIMEK	Σ	061	062	063	064	065	066	067	068	069	06 01	06 02	06 08
Črosek	26	5 (5)	8 (4)	12 (1)	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Toplišek	37	7 (5)	6 (6)	13 (2)	3	0	0	0	0	0	0	1	7
Potisk	49	6 (4)	29 (10)	6 (0)	2	0	0	0	0	4	0	1	1
Pleterski	54	22 (18)	2 (1)	9 (4)	0	0	0	1	1	0	1	2	6
Omerzu	59	11 (6)	11 (6)	11 (3)	1	0	0	0	1	0	1	0	22
Pirš	110	45 (18)	36 (9)	13 (2)	2	1	2	0	1	0	3	1	5
Ipavec	123	16 (4)	7 (4)	1 (0)	9	77	7	3	1	0	0	0	0
Kerin	143	28 (23)	8 (4)	6 (3)	7	4	5	1	7	1	10	0	66
Čril	165	33 (14)	34 (12)	32 (8)	17 (10)	1	7	6	17	0	0	16	2
Hojnik	168	8 (3)	105 (21)	32 (5)	0	0	3	1	0	4	0	11	3
Bračko	170	13 (9)	117 (47)	13 (1)	2	1	3	0	6	12	0	1	0
Ban	180	50 (37)	16 (8)	6 (0)	8 (3)	1	20	21	18	0	4	5	31
Brglez	216	27 (23)	79 (12)	86 (14)	4	0	1	0	0	0	12	4	3
Kodrič	248	44 (38)	84 (25)	19 (2)	17 (10)	29 (8)	15	8	4	1	4	0	23
Bizjak	869	235 156	41 (27)	56 (22)	115 (28)	195 (35)	59	58	17	0	19	5	64

VNAPREJŠNJE OMEJITVE GLEDE UPORABNOSTI PODATKOV IZ TIS:

- v mestnih okoljih je sorazmerno več telefonskih priključkov kot na podeželju; to je pomanjkljivost gornjih podatkov, saj večje število istih priimkov v podeželskem okolju v večini primerov bolj zanesljivo kaže na starejše jedro porekla,
- zaradi vse večje odprtosti in povezanosti celotnega slovenskega prostora, bodo porazdelitve z leti čedalje manj značilne; kljub temu ne moremo trditi, da bi bili bolj zgovorni podatki izpred 20 let, saj je bilo takrat sorazmerno še manj telefonov na podeželju,
- vsa sklepanja iz gornjih podatkov bodo zanesljivejša in več vredna, če bodo vnaprej ali naknadno podprta z ugotovitvami iz drugih virov.

"PRIIMEK OČITNO IZHAJA Z DOLOČENEGA OBMOČJA"

Zaradi visokega deleža priimkov na ožjem območju, je možno sklepati, da je najstarejše jedro določenih priimkov na ugotovljivem ožjem območju. Takšnih primerov je v gornjem pregledu sorazmerno precej, kar kaže na dobro uporabnost podatkov: Potisk → 062, Ipavec → 065, Pleterski → 0608, Kerin → 0608, Hojnik → 062, Bračko → 062, Kodrič → 062. Ugotovitev je še posebej pomenljiva, če se nanaša na manjšo omrežno skupino (0601, 0602, 0608).

Včasih gre za dve ali tri območja, ki skupaj predstavljajo razširjeno območje najpogostejšega pojavljanja nekega priimka. Običajno so ta območja med seboj povezana oz. gre za kraje, kjer se obe območji stikata. Primer: Toplišek → 063, 0608 (Kozjansko); Hojnik → 062, 063; Brglez → 063, 062; Bizjak → 065, 064, 061.

Skupno število priimkov na območju je koristno primerjati s številom istih priimkov v "prestolnici" območja. Ta previdnost je zlasti potrebna pri 061 oz. pri Ljubljani. Če sta obe številki enaki, pomeni, da so vsi priimki le v enem večjem kraju in gre najverjetneje za priseljence. In obratno: če je v glavnem mestu le manjše število, ostali pa so porazdeljeni v drugih krajih območja, gre bolj verjetno za avtohtone prebivalce nekega območja.

Gornje ugotovitve lahko rodoslovcu-začetniku dajo pomembne namige za smeri iskanja.

SKUPNO ŠTEVILO ENAKIH PRIIMKOV

Podatki iz gornje tabele kažejo, kaj je sorazmerno redek priimek (26 – 59), srednje pogost (110 – 180), pogost (216 – 248) ali zelo razširjen priimek (Bizjak – 869). Natančnejšo delitev teh kategorij bi naredili z analizo večjega števila priimkov. Poskusili smo prešteti nekatere znane razširjene priimke: npr. Petrič 506, pri 969 Novakih je računalnik protestiral, da ima premalo pomnilnika (kljub 8 MB RAM!), štetje Kovač-ev pa se je končalo pri 999, kar je v programu najvišje možno število zadetkov.

Skupno število enakih priimkov omenjamo v zvezi z vprašanjem, ali je analiza verodostojnejša pri nižjem ali pri višjem številu enakih priimkov. Iz gornje tabele bi lahko sklepali, da skupno število enakih priimkov ni ključno, saj skoraj vsi zadetki dopuščajo preverjanje posameznih hipotez. Dokončno pa bi lahko takšno sklepanje potrdile dodatne rodoslovne raziskave.

Pri visokem številu enakih priimkov je včasih celo težje izluščiti kakšno zakonitost, saj so razpršeni po celi Sloveniji. Razen tega je pri njih večja verjetnost, da gre za več "ločenih" družinskih vej. Tako je npr. pri imenu Bizjak možno domnevati smer 065 → 064 → 061 (pri tem zaključek 061 ni povsem očiten). In kako s to smerjo povezati številčno značilno, vendar oddaljeno skupino 0608? Tukaj bi bilo treba povezati še druge zgodovinske podatke.

POVEZOVANJE SKLEPOV Z DRUGIMI PODATKI

Vsako raziskovalno sklepanje je prepričljivejše, če je podprto z dokazi iz različnih virov. Zato je treba morebitne zanimive ugotovitve iz analize elektronskega imenika povezovati z drugimi podatki. Npr. v gornjem primeru je največje število Ipavcev v 065 možno povezovati tudi z geografskimi imeni Vipava, Ipavci (zaselek pri Črničah), Ipavec (zaselek na Idrijskem). Isti priimek, ki ga na zemljevidu najdemo nad Podlipoglavom pri Ljubljani je očitno izjema. V gornji raziskavi se je ob ugotovitvi, da sta priimka Ipavec in Bizjak najštevilčnejša v 065 odprlo zanimivo vprašanje, kako sta se mogla leta 1866 srečati g. Bizjak in g. Ipavec v oddaljenem kraju 0608? Ali sta se obe družini priselili iz 065? Priimek Pleterski je v 0608 gotovo mogoče povezati z geografskimi imeni zaselka Pleterje nad Krškim in Pleterski hrib...

SKLEP

Analiza elektronskega telefonskega imenika je lahko koristen pripomoček pri rodoslovnem raziskovanju. Začetniku lahko nudi zanimiva izhodišča, že zbranim drugim podatkom pa lahko doda novo težo oz. lahko sproži dodatne raziskave. Upajmo, da bodo naslednje izdaje imenika dopuščale več selekcij pri analiziranju podatkov. Vse je seveda možno že sedaj, vendar bi moral raziskovalec ročno prenesti podatke imenika v svoj računalniški program. V našem primeru smo skušali dokazati, da je mogoče s pomočjo imenika z veliko verjetnostjo nakazati obstoj prvobitnega jedra nekega priimka oz. ugotoviti širšo regijo, kjer lahko pričakujemo, da se bo iskani priimek pojavil pogosteje. In končno, izrabimo lahko tudi osnovni namen elektronskega imenika: hitro najdemo in izpišemo naslove ter telefonske številke naših sorodnikov oz. soimenjakov.

GORNJEMU ČLANKU OB ROB

Peter Hawlina

Topliškovemu prispevku bi želel dodati naslednje:

Ta kratki in zgoščeni prispevek je vsaj tako pomemben, kot so številne seminarske in raziskovalne naloge, če ne kar kot magistrske in doktorske disertacije, ki tako pogosto niso mnogo več od marljivega preštevanja stolpcev in vrstic, za povrh pa nekaj iz tega zgnetenih, navadno dolgočasnih in nepomembnih statističnih prikazov.

Vsi tisti, ki imajo telefonski imenik na svojem računalniku so najbrž najprej pogledali koliko je v Sloveniji naročnikov z istim priimkom in najbrž presenečeni ugotovili, da jih je precej več, kot so pričakovali.

Tudi sam sem se že poslužil elektronskega telefonskega imenika pri svojem rodovnikarskem delu, vendar zgolj kot vir naslovov ljudi z istim priimkom. Pri raziskovanju prednikov s priimkom Peruzzi sem namreč prišel do obdobja, za katero so matične knjige izgubljene ali uničene, zato sem na vse naslove, ki sem jih našel v imeniku, poslal gradivo in poizvedbe z isto vsebino. Rezultat je bil

ta, da se od petnajstih Peruzzijev, ki sem jih povabil, da s skupnimi močmi prebijemo blokado, ni oglasil nihče. S tem vam ne bi rad jemal poguma za podobne poskuse, tudi sam jih nameravam še ponoviti. Tudi ne želim zmanjševati pomena TIS, nasprotno, gotovo bo prinesel še več koristi.

Ob takih imenikih na računalniku pa vsakič pomislim na možnosti, ki bi jih pri amaterskem in profesionalnem raziskovalnem delu omogočale podobne zbirke podatkov, ki bi bile dosegljive na računalniku. Takih je v svetu brez konca. Nekatere take sodobne zbirke obstojajo tudi pri nas, pa jih zakon o varovanju podatkov varuje tako, da so dostopne le policiji in peščici birokratov, skratka oblasti. Tu kmalu ni pričakovati sprememb. To tudi v svetu ni dosti drugače. Upamo lahko le, da bodo nekoč dostopni na računalniku vsaj tisti arhivi, ki so rodovnikarju najbolj potrebni in so zaradi starosti že izven zakonskih omejitev.

PRENAŠANJE ARHIVSKEGA GRADIVA NA SODOBNE MEDIJE

Peter Hawlina

Najprej moram spet posebej poudariti, da za pisanje o tej temi nisem zadostno kvalificiran. Čeprav mi področje sodobne informatike sicer ni povsem neznano, so pri obravnavani zadevi potrebna specializirana znanja različnih disciplin. Morda bo kdaj kasneje tudi v našem biltnu to področje bolj strokovno obdelano, tu pa se bom skušal omejiti na tisto, kar bi morda bilo zanimivo tudi amaterskim raziskovalcem, po naši definiciji rodovnikarjem.

Še nekajkrat smo tudi na naših srečanjih načeli zanimivo in nelahko vprašanje prepisovanja arhivskih dokumentov v tako obliko, ki bi bila na lažji način in brez škode za originale dostopna večjemu številu laikov, močno pa bi olajšala delo in odprla nove možnosti strokovnjakom. Če za projekt, ki tudi v razvitih državah še ni končan, že nekaj let pa so na računalniški medij prepisani arhivi uporabnikom dostopni na različnih disketah ali pa še enostavneje neposredno prek omrežja.

V Sloveniji, kolikor mi je znano, se podobnega projekta še nihče ni lotil sistematično. Zaenkrat tudi ne vem, kako so se tega lotili v tujini. Kdo je dal pobudo, sredstva, določil standarde, skrbel za koordinacijo ..., menda pa je bila večina dela opravljena prostovoljno, brez plačila, ponekod pa so izvajalce našli med brezposelnimi. Najbrž pa ni bilo primera, da pri teh projektih ne bi sodelovali rodovnikarji, če niso imeli kar ključne vloge.

S tem, vsaj zaenkrat ne poskušam predlagati, da bi se tako zahtevne naloge lotila naša maloštevilna skupina. Bolj važno se mi zdi opozoriti, da smo vsaj štirje med seboj popolnoma nepovezani posamezniki že opravili nekaj tovrstnega dela. Naslednje informacije so nezanesljive, ker se o natančnih številkah nismo pogovarjali, kadar bi natančnejše informacije potrebovali, pa jih ne bo težko dobiti. Kljub temu jih omenjam, ker bi prek objave morda zvedeli še za druge podobne podvige in bi na podlagi tega dobili boljše izhodišče za morebitno sistematično in poenoteno delo na tem področju. Kolegi iz Velenja so se odločili, da bodo kupili in preizkusili nemško verzijo programa za računalniški vnos matičnih podatkov (Verkartungsprogramm). Po njihovih izkušnjah bo morda moč nadaljevati bolj poenoteno.

Kolegi Jože Hudales, Stanislav Južnič in Leon Drame so namreč doslej na računalnik prenesli vsak vsaj 2000 vpisov iz matičnih knjig rojstev, porok in smrti. Sam sem za vajo prepisal kakih 70 rojstev, 30 porok in 100 smrti. Prepisoval sem iz knjig iz začetka 19. stoletja (1810 in 1811). Zapisi so bili pretežno nemški, pisani v gotici.

Če sem bolj ali manj po naključju zvedel za tri posameznike, ki so vsak zase spontano začeli s tovrstnim delom, bi si upal trditi, da je takih še več. Če je res tako, potem bi tudi ne bilo tako neverjetno, da bi dva prepisovala iste podatke.

Če smo štirje (morda nas je več) že nekaj prenesli na svoje računalnike, pa jih je mnogo več takih, ki so vpise iz matičnih knjig prepisovali v svoje spiske in zapiske. Ne vem za primere, da bi posamezniki prepisovali cele knjige, gotovo pa je marsikdo zbral zajetno zbirko izbranih vpisov.

Vsako delo različnih raziskovalcev predstavlja precejšen napor in mnogo časa. Največ časa, znanja in natančnosti je prav gotovo potrebno pri prenosu arhivskih vpisov na papir, ki je nato predloga za vnašanje v računalnik. Rekel bi, da je bil velik del takih transkriptorskih podvigov že večkrat opravljen in morda ne bi bilo potrebno začeti čisto znova, ravno tako pa so transkripcije najbrž med seboj preveč različne po obliki in vsebini, da bi se jih splačalo zbirati in uporabljati. Tule o tem govorim, ne prvič in ne zadnjič, samo zato, da bi čimprej poskušali v tovrstno delo vnesti dovolj sistematike in metodike, da bi vloženi čas in trud ne bil porabljen samo za en osamljen namen. Zato se oglasite tisti, ki ste na tem področju že naredili nekaj več od prvih korakov. To bo med drugim tudi priprava za objavo v enem od prihodnjih biltenov in za obravnavo na enem od prihodnjih srečanj.

NAUČIMO SE BRANJA GOTICE

Jože Gasparič

V starejših listinah in tudi v cerkvenih matičnih knjigah naletijo rodovnikarji pri iskanju podatkov na starejšo nemško pisavo *Gotico*, bodisi tiskano (v glavah rubrik), bodisi *pisano* ročno (po tedanjih vpisovalcih). Ker pa vsi niso večji branja gotice, je prav, da se z njo seznanijo že prej.

Gotica je pisava *Gotov*, ki se je v 14. stol. razvila iz grške unicejalne pisave z nekaj dodatnimi runami karolinške minuskule. To je pisava lomljenih oblik, od tod tudi ime *Fraktura*, ki pa je nastala že v 13. stol. s pisanjem prirezanih gosjih peres. Z izumom tiska je nastalo več oblik gotice:

- 1 najstarejša, zašiljena **Fraktura** (v knjigah in pisanih listinah),
- 2 starejša, zaobljena **Schwabacher** (knjižna),
- 3 mlajša, okrašena **Kanclist** (v listinah)
- 4 novejša, normalna linijska (*Sütterlin*, v nemških revijah in časopisih) in druge. (gl. priloženo tabelo!)

Med seboj se pisave razlikujejo le po zunanjem videzu in težjem (1, 2) ali lažjem (3, 4) branju.

Bistveno večja pa je razlika med *tiskanimi* in *pisanimi* črkami gotice, posebno še, če pisec ni bil dovolj vešč. Tiskane črke *Fraktura* so še dokaj podobne latinskimi (gl. priloženo tabelo in naslovnice v našem Biltenu 1/95), ki se jih lahko hitro naučimo. Nekoliko težje so nekatere velike majuskule, saj imajo črke B, H, K, M, N, P, S, V, ki imajo precej drugačno pisno obliko. In tudi nekatere male minuskule, ki so povsem drugačne kot latinske: d, e, h, k, p, r, s, t, u, v, z. Zato je najbolje, da se jih naučimo pisati, tako jih bomo lažje brali. Še vedno pa motijo podvojenke (ligature), ki jih nemščina veliko uporablja: ff, ll, mm, nn, ss, tt, in logotipi ch, ck, sch, tz, qu, ki niso deljivi. Pri pisanih črkah pa mnogi pisci namesto podvojenk napišejo le eno, ki jo opremijo z ravno nadčrtico, npr.: n, m, u; nad rokopisnim u pa naredijo kljukico: u.

Kot ima grški črkopis dva različna s – začetnega sredinskega in končnega, ima gotiča kar pet različnih s: dolgega začetnega, sredinskega, ostrega, dvojnega, in končnega. Te različice imajo svoja strogo predpisana pravila, tako glede deljenja kot izgovorjave, npr.:

dolgi s	ff	– sagen, Höhensonne (zloženska) = z
srednji s	f	– auserlesene, Erbse, Rosen
ostri s	ß	– außer, Gruß, Maße, gehaßt
dvojni s	ff	– essen, Dissertation
končni s	s	– das, Gans, Atlas, Donnerstag

ligature:	ff	– schlaffen (deljivo: schlaf-fen)
	fl	– Weinflasche (Wein-flasche), ne delimo
	fi	– streifig (strei-fig), ne delimo
	ch	– nach, Dach, Knecht, ne delimo
	ck	– Schrecken (Schrek-ken) = tako delimo!

podvojenke:	mm	– Sommer, kommen (kom-men)
	nn	– Mann, dann, Sonne (Son-ne)
	ss	– vergessen, (ver-ges-sen)
	tt	– Platte, Matterhorn (Mat-ter-horn)

logotipi:	ch	– Mechaniker, Kochtopf (Koch-topf)
	ck	– Rehbock, Mecklenburg
	sch	– Asche, Mensch, wünschen (wün-schen)
	qu	– Qualität, bequem (be-quem)
	tz	– Katzenjammer (Katzen-jam-mer)

diftongi:	ae ä	te dvoglasnike pišemo računalniško kot prve, tiskamo kot druge
	oe ö	
	ue ü	

zloženske:	sss	– ločimo z vezajem (Mass-stab)
------------	-----	--------------------------------

tujke:	tsch	– ne ločimo (Suppantschitsch) = č
	ph th	– ne ločimo (Theather, Philosophie)

genealoški znaki:	*	zvezdica	– rojstvo
	~	vijuga	– krst
	∞	2 krogca	– samskost
	∞	2 kroga	– poročen
	∞	2 kroga	– razvezan
	†	križec	– umrl
	×	sablji	– padel v vojni
	▭	pravokotnik	– pokopan
	†	žara	– upepeljen

kratice, krajšave:	et., & c.	– itd.
	Nr., No.	– številka
	S. 5., Bd. 8	– stran 5, zvezek 8
	Anm. B.	– pripomba B.

To je le nekaj najnujnejših napotkov za čitanje Čotice pri iskanju podatkov za rodovnikarje.

Primeri za bralno vajo na strani 26:

Levo zgoraj	– Trubar: Katekizem 1551, naslovna stran
Desno zgoraj	– Trubar: Katekizem 1551, stran A3
Levo spodaj	– Trubar: Abecednik 1551, naslovna stran
Desno spodaj	– Trubar: Abecednik 1551, stran 5

Literatura:

- W. Mehnert: Ratgeber f. d. Buchdruck, O-B Verlag Stuttgart 1963.
- M. Rupel: Slovenski protestantski pisci, DZS Ljubljana 1966.
- B. Berčič: Tiskarstvo na Slovenskem, Ljubljana 1968.
- K. Duden: Satzanweisungen..., Bibl. Institut, Zürich 1968.
- J. Časparič: Praktično jezikoslovje, Zavod za tehnično izobrazbo, Ljubljana 1971.

Catechismus

In der Wündische in Sprach/
 sambe einer kürzen Auflegung
 in gefang weiß. Item die Litau
 nai und ein predig vom rech
 ten Glauben/ gestelt/ durch
 Philepatridum
 Illiricum.

Anukratku Poduzhene skatev
 tim vsaki zhlouk more vs
 nebu pryel.

1747 n. 2. 1.
 Reminiscitur et aueritur ad
 Dominum ueritatem scilicet.

Abecedarium

und der klein Catechismus
 In der Wündischen
 Sprach.

Ane Buquice / ia rih se ry
 Vladi inu preprosi Slouenci
 moge labku vkrackin zhasis
 brati namuzhiti / Veih so rudi
 ty vegshy stuki te kerszhanske
 Vere inu ane Wolyue /
 te so prepisane od anu
 ga Peryatila vseh
 Slouenzou.

Rom. xliii.
 Et ois lingua confitebitur Deo.

В С Е М С Л О

uczom / Gnado / Myr / Wyl
 host inu prauu Spesna
 ne boshye / skust Jez
 susa Christusa
 prossini.

Obi kerszheniv
 ti / Jest sem / leze
 stule is suetiga
 pisma (inu nsh
 islage vte peise
 ni shloshene) katece vsakifascop
 ne zhlouk / kir hozhe vnebu pryti
 inia veddit inu dershari / hdm
 rudeto litanis inu ano predigo/
 vlc te buquice / pustill prepisari
 vnaash iesig / Begu na zhasit inu
 hdoletum vsen mladin tar
 preprostim ludem nashe deshe
 le. Sakat is rih / se vsaki labka
 A iii

A B C D E F G H I J K L
 M N O P Q R S T V X Y Z

A a b c d e f g h i j k l m
 n o p q r s t v u x y z

A B C D E F G H I K L M
 N O P Q R S T V X Y Z

Stymouci.
 A c i o u.

Sua stymouza vsupe.
 Au eu ou in ni.
 Ae at ei ie oc.

Zb	eb	ib	ob	ub
Zsh	esh	ish	osh	ush
Bad	bed	bid	bod	bud
Caf	cef	cif	cof	cuf
Dash	desh	dish	dosh	dush
Far	fer	fir	for	fur
Gal	gel	gil	gol	gul

Ghs

Primerjalni abecednik Gotice

Fraktur	Gotisch	Schwabacher	Schreibschrift	Antiqua	Kursiv	Grotesk	Schreibschrift
A a	A a	U a	U a	A a	A a	A a	A a
B b	B b	B b	L b	B b	B b	B b	B b
C c	C c	C c	L c	C c	C c	C c	C c
D d	D d	D d	D d	D d	D d	D d	D d
E e	E e	E e	E e	E e	E e	E e	E e
F f	F f	F f	F f	F f	F f	F f	F f
G g	G g	G g	G g	G g	G g	G g	G g
H h	H h	S h	G h	H h	H h	H h	H h
I i	I i	I i	I i	I i	I i	I i	I i
K k	K k	K k	K k	K k	K k	K k	K k
L l	L l	L l	L l	L l	L l	L l	L l
M m	M m	M m	M m	M m	M m	M m	M m
N n	N n	N n	N n	N n	N n	N n	N n
O o	O o	O o	O o	O o	O o	O o	O o
P p	P p	P p	P p	P p	P p	P p	P p
Q q	Q q	Q q	Q q	Q q	Q q	Q q	Q q
R r	R r	R r	R r	R r	R r	R r	R r
S s	S s	S s	S s	S s	S s	S s	S s
T t	T t	T t	T t	T t	T t	T t	T t
U u	U u	U u	U u	U u	U u	U u	U u
V v	V v	V v	V v	V v	V v	V v	V v
W w	W w	W w	W w	W w	W w	W w	W w
X x	X x	X x	X x	X x	X x	X x	X x
Y y	Y y	Y y	Y y	Y y	Y y	Y y	Y y
Z z	Z z	Z z	Z z	Z z	Z z	Z z	Z z

Ä ä	Ö ö	Ü ü	ß ß	Ä ä	Ö ö	Ü ü	ß ß
Ä ä	Ö ö	Ü ü	ß ß	Ä ä	Ö ö	Ü ü	ß ß

Kaj delamo

mag. Stanislav Južnič

Uvajamo novo rubriko. V njej bomo vsakič predstavili vsaj enega rodovnikarja, oziroma njegovo delo. Vsi ste vabljeni, da glavne značilnosti svojih raziskav sami na kratko opišete in pošljete v objavo.

Danes predstavljamo samo en del aktivnosti mag. Stanislava Južniča.

Poleg svojega rednega dela se je posvetil raziskavam kostelskih prebivalcev in rodbin. Rezultate svojih raziskav je že večkrat uporabil za objave, razprave in razstave. O obsegu njegovega dela najbolje govori 'inventura' datotek, ki jih je zbral in uredil s programom DBASE IV. V zbirki so datoteke z naslednjimi sklopi podatkov:

- 96 kostelskih graščakov
- 207 kostelskih duhovnikov
- 86 kostelskih kmetov iz leta 1494
- 102 kostelskih kmetov iz obdobja okoli 1530
- 82 kostelskih kmetov iz leta 1570
- 138 kostelskih kmetov iz leta 1681
- 221 kostelskih kmetov iz leta 1759
- 87 kostelskih kmetov kmetij leta 1768
- 3085 krstnih listov v Kostelu med leti 1702 - 1789
- 1522 mrljskih listov v Kostelu med leti 1789 - 1818
- 873 zaročnih in poročnih listov v Kostelu med leti 1789 - 1818
- 1527 podatkov o kostelskim sorodnih priimkih v sosednjih krajih Hrvaške, Poljanske doline, Kočevske in Osilnice
- 82 podatkov o Kostelcih pred 19. stoletjem, zbranih iz nekostelskih virov
- 57 kostelskih vasi s podatki o določitvah, pozneje popisih prebivalstva od leta 1494 dalje
- 337 kostelskih priimkov v posameznih obdobjih razvoja Kostela
- 135 zapisov o sedanjem stanju kostelskih vasi in priimkov

Podatke je možno pregledovati po več deset različnih kriterijih. Uporabni so za iskanje morebitnih sorodnikov. Vse opisane datoteke na eni 1,44 MB disketi dobite pri: mag. Stanislav Južnič, Fara 2, 61336 Vas, tel.: 061/ 802-110.

Rast - raziskovalni stiki

- Ali kdo ve, kje bi se dalo dobiti v nakup, na posodo ali vsaj na vpogled knjigo:
V. Duišin: Zbornik plemstva u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, I-II, Zagreb 1938-39.
Informacije, prosim, sporočite na naslov:
prof. dipl. ing. Branko Ozvald,
Priateljeva 19, 61000 Ljubljana,
tel.: 061/ 12-54- 238.
- Zanima me kakršnakoli omemba imena Artel pred letom 1600 zlasti v okolici Radovljice.
Tomaž Artel
Hardstrasse 99, CH-5432 Neuenhof, Schweiz
Tel.: 99/ 41-56-86-38-19

Zanimivosti

- Še vedno je aktualen tečaj, o katerem smo v biltenu in na srečanju že govorili. Gre za tečaj, na katerem bi se manj izkušeni privadili delu z računalniškim programom Brother's Keeper. Tečaj je podrobneje opisan v decembrski številki biltena (Leto 1, št. 4). Poleg dosedanje ponudbe bodo udeleženci dobili tudi priročnik za uporabo programa, kar bo zlasti prav prišlo tistim, ki originalnega pripomočka ne morejo uporabljati zaradi težav z jezikom (angleščino).
- Ne bo odveč, če ponovimo, in še je čas, da reagirate na razpis raziskovalne naloge za slovenske srednješolce z naslovom Iz družinskega arhiva. Morda imate otroke ali druge sorodnike, ki bi pri nalogi lahko uporabili del vaše zbirke rodovniških podatkov in drugega arhivskega gradiva. Rok za oddajo naloge je 31.3.1995, na razpis pa ponovno opozarjamo tudi zato, ker bo na prihodnjem srečanju dr. Dmovšek obravnaval temo z istim naslovom: Iz družinskega arhiva.

Sodelavcem biltena Brebesa

Zaradi lažje komunikacije med avtorji, uredništvom, tiskarno in bralci biltena prosimo vse avtorje, da upoštevajo naslednja navodila pri pripravi prispevkov:

- Prispevke v enem izvodu pošljite na naslov: Peter Hawlina, Lipica 7, 64220 Škofja Loka ali Leon Črenko, Tunjšiška 2/b, 61240 Kamnik.
- Če pišete prispevke z računalnikom, priložite tudi disketo z besedilom. Diskete so lahko "male" (3,5") ali "velike" (5,25"). Na disketi naj bo samo besedilo prispevka. Ime besedila naj bo priimek avtorja. Tudi na nalepki naj bo jasno označeno ime avtorja. Prispevki so lahko na kateremkoli formatu diskete in napisani z enim od znanih urejevalnikov.
- Za reference v besedilu uporabite moderni način. Če gre za citat ali točno navedbo, damo v oklepaj priimek avtorja in leto izdaje ter stran. Če gre za splošno navedbo, izpustimo stran.
- Seznam literature uredite po abecednem redu avtorjev. Predlagamo naslednjo ureditev:
 - a knjige: priimek in ime avtorja, leto izida, naslov, kraj, založba.
 - b članki v revijah: priimek in ime avtorja, leto izida, naslov, ime revije, letnik, strani.
 - c prispevki v zbornikih: priimek in ime avtorja, leto izdaje, naslov prispevka in nato popolni podatki o knjigi ali zborniku kot v točki a.

Uredništvo

Zanimivosti

- Še vedno je aktualen tečaj, o katerem smo v biltenu in na srečanju že govorili. Gre za tečaj, na katerem bi se manj izkušeni privadili delu z računalniškim programom Brother's Keeper. Tečaj je podrobneje opisan v decembrski številki biltena (Leto 1, št. 4). Poleg dosedanje ponudbe bodo udeleženci dobili tudi priročnik za uporabo programa, kar bo zlasti prav prišlo tistim, ki originalnega pripomočka ne morejo uporabljati zaradi težav z jezikom (angleščino).
- Ne bo odveč, če ponovimo, in še je čas, da reagirate na razpis raziskovalne naloge za slovenske srednješolce z naslovom Iz družinskega arhiva. Morda imate otroke ali druge sorodnike, ki bi pri nalogi lahko uporabili del vaše zbirke rodovniških podatkov in drugega arhivskega gradiva. Rok za oddajo naloge je 31.3.1995, na razpis pa ponovno opozarjamo tudi zato, ker bo na prihodnjem srečanju dr. Dmovšek obravnaval temo z istim naslovom: Iz družinskega arhiva.

Sodelavcem biltena Brebesa

Zaradi lažje komunikacije med avtorji, uredništvom, tiskarno in bralci biltena prosimo vse avtorje, da upoštevajo naslednja navodila pri pripravi prispevkov:

- Prispevke v enem izvodu pošljite na naslov: Peter Hawlina, Lipica 7, 64220 Škofja Loka ali Leon Črenko, Tunjšiška 2/b, 61240 Kamnik.
- Če pišete prispevke z računalnikom, priložite tudi disketo z besedilom. Diskete so lahko "male" (3,5") ali "velike" (5,25"). Na disketi naj bo samo besedilo prispevka. Ime besedila naj bo priimek avtorja. Tudi na nalepki naj bo jasno označeno ime avtorja. Prispevki so lahko na kateremkoli formatu diskete in napisani z enim od znanih urejevalnikov.
- Za reference v besedilu uporabite moderni način. Če gre za citat ali točno navedbo, damo v oklepaj priimek avtorja in leto izdaje ter stran. Če gre za splošno navedbo, izpustimo stran.
- Seznam literature uredite po abecednem redu avtorjev. Predlagamo naslednjo ureditev:
 - a knjige: priimek in ime avtorja, leto izida, naslov, kraj, založba.
 - b članki v revijah: priimek in ime avtorja, leto izida, naslov, ime revije, letnik, strani.
 - c prispevki v zbornikih: priimek in ime avtorja, leto izdaje, naslov prispevka in nato popolni podatki o knjigi ali zborniku kot v točki a.

Uredništvo